

Област Русе

- ▶ Население (2019) 215 477
- ▶ Територия (кв.км) 2803,4
- ▶ Брой на населените места 83
- ▶ Дял на населението в градовете (%) 78,2

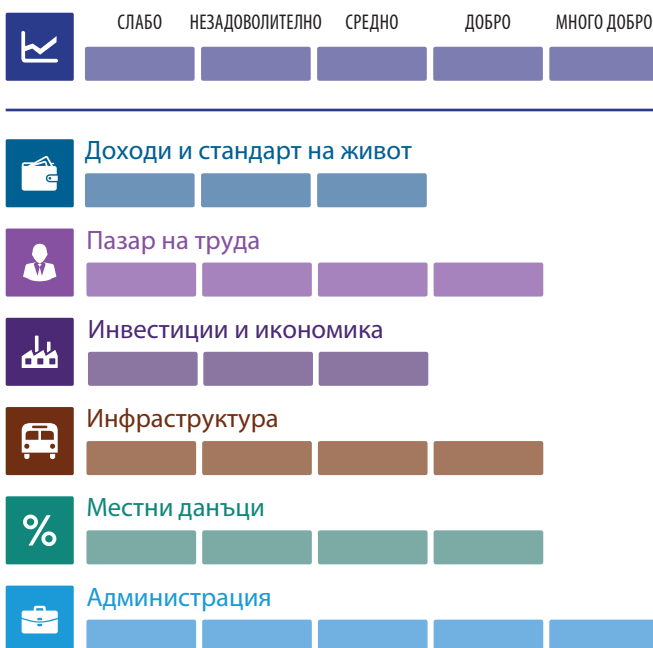
215 477
2803,4
83
78,2

Брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Русе нараства, но с чувствително по-нисък темп, и областта все повече изостава от средните стойности за страната. Нивата на бедност в областта са подобни на средните за страната. Икономическата активност се повишава бавно, но стабилно през последните години, придружена с ръст на заетостта и намаляване на безработицата. Инвестиционната активност в област Русе се приближава до средната за страната. Инфраструктурното развитие на областта се категоризира като добро. Средното ниво на данъчната тежест е сравнително ниско. Област Русе отбелязва огромно подобрене в оценката на администрацията и се нарежда сред първенците в страната.

Населението продължава да намалява едновременно заради ниския естествен прираст и заради изселването от областта. Русе е сред областите с най-висока степен на урбанизация. Представянето на учениците от областта се приближава до средното за страната и през 2020 г. Здравеопазването в област Русе продължава да страда от липса на лекари. Въпреки че местните наказателни съдии са сравнително натоварени, бързината на правораздаването не страда от това. Емисиите на въглероден диоксид в атмосферата в областта са двойно по-ниски от средните за страната. Делът на предадените за третиране и рециклиране битови отпадъци остава изключително нисък. Културният живот в област Русе е сравнително интензивен.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Доходи и стандарт на живот

Брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Русе нараства, но увеличението му е чувствително по-ниско и областта все повече изостава от средните стойности за страната. Докато преди две десетилетия той е бил около 12–13% по-нисък от средния, през 2018 г. достига 11,8 хил. лв. при 15,6 хил. лв. в страната и разликата вече е 25%. При размера на заплатите ситуацията е почти идентична и през 2018 г. средната брутна заплата в областта достига 11,2 хил. лв. годишно при 13,8 хил. лв. в страната.

За трета поредна година доходите на домакинствата в областта са под средните за страната и ръстът им през 2019 г. също е по-нисък.

Нивата на бедност в областта през 2019 г. са подобни на средните за страната. Делът на населението, живеещо под националната линия на бедност, е 22% (при 23% в страната), а на живеещите с материални лишения – 25% (при 20% в страната).

Пазар на труда

Икономическата активност в област Русе се повишава бавно, но стабилно през последните години, придружена с ръст на заетостта и намаляване на безработицата. През 2019 г. коефициентът на икономическа активност е 72,7% при 74,3% в страната. Коефициентът на заетост почти се изравнява със средните стойности – 69,6% при 70,1% в страната, а коефициентът на безработица от десетилетие е по-нисък от средния и през 2019 г. достига 3,1% при 4,2% в страната.

Образователният профил на работната сила в областта е значително по-добър от средния за страната. Делът на висшистите достига 31% (при 28% в страната), а на хората с основно и по-ниско образование – 11% (при 18% в страната).

Предизвикателство пред местния пазар на труда остава застаряването на населението. През 2019 г. коефициентът на демографско заместване като отношение на населението на 15–19 години към това на 60–64 години е 59% при 66% в страната.

Инвестиции и икономика

Инвестиционната активност в област Русе се приближава до средната за страната през 2018 г. Броят на предприятията нараства и достига 54 на 1000 души от населението (при 59 на 1000 души в страната). След двугодишно намаление на разходите за дълготрайни материални активи през 2018 г. те отново нарастват и са 1948 лв./човек (при 2750 лв./човек в страната). За първи път от пет години се наблюдава и скок на преките чуждестранни инвестиции и те достигат 1964 евро/човек (при 3560 евро/човек в страната).

Произведената продукция нараства по-бавно от средния темп за страната и остава под средните стойности. Относи-

телният ѝ обем достига 23,2 хил. лв./човек при 25,9 хил. лв./човек в страната.

Изоставане има и при усвояването на европейски средства. Към 15 юни 2020 г. стойността на изплатените суми на бенефициенти по оперативните програми в областта е 1558 лв./човек (при 1976 лв./човек в страната). В рамките на областта най-много европейски средства усвоява община Бяла.

Инфраструктура

Инфраструктурното развитие на област Русе се категоризира като добро. Гъстотата на пътната и железопътната мрежа в областта е по-висока от средната за страната. Същото се отнася и за дела на автомагистралите и първокласните пътища – 21,6% при 18,6% в страната през 2019 г. Проблем остава качеството на пътищата – едва 11,5% от пътната настилка е в добро състояние (при 41,4% в страната).

Достъпът до интернет на домакинствата в областта се повишава, достигайки 84,4% през 2019 г. при 75,1% в страната.

Местни данъци

За разлика от по-голямата част от областите със сходен социално-икономически профил средното ниво на данъчната тежест в област Русе е сравнително ниско. Единственият от разглежданите данъци, чиято усреднена ставка е по-висока от средната за страната, е патентният данък за търговия на дребно.

С около 15% по-ниски от средните пък са местните данъци върху превозните средства и върху прехвърлянето на собственост.

Администрация

Област Русе отбелязва огромно подобрение в оценката на администрацията и се нарежда сред първенците в страната.

През 2020 г. самооценките на местните администрации за развитието на електронното правителство и предоставянето на услуги на „едно гише“ се повишават и изпреварват значително средните за страната. Голям е и ръстът на прозрачността на органите на местното самоуправление. През 2020 г. рейтингът се повишава с 6 пр.п. до 71,4% и изпреварва средното ниво в страната. В рамките на областта най-висок резултат има община Русе.

Заедно с повишаването на покритието на кадастралната карта в страната кадастърът в областта покрива все по-голяма част от територията ѝ, достигайки 95,5% през 2019 г. при 91,4% в страната.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ■■■■

Демография ■■■■

Населението на Русе продължава да намалява едновременно заради ниския естествен прираст и заради изселването от областта. През 2019 г. коефициентът на естествен прираст намалява до $-10,2\%$ (при $-6,7\%$ в страната), а на механичен прираст – до $-4,1\%$.

Тези процеси водят и до бързо влошаване на възрастовите зависимости в областта. Отношението на населението на над 65 години към това на 0–14 години достига 186% (при 150% в страната), а към това на 15–64 години – 37,5% (при 33,8% в страната).

Русе е сред областите с най-висока степен на урбанизация – 78,2% от населението живее в градовете, а гъстотата му е 1657 души/кв.км при 1510 души/кв.км в страната.

Образование ■■■■

Броят на учителите в основното и средното образование в област Русе нараства по-бързо от средния за страната и през 2019 г. достига 96 на 1000 ученици при 89 на 1000 ученици в страната. По-нисък и намаляващ остава делът на второгодниците, въпреки че относителният дял на напусналите основното и средното образование все още е висок. Коефициентът на записване в V–VIII клас все още не може да настигне средния за страната и през 2019 г. е 84,4% при 86,6% средно за България.

Представянето на учениците от областта се приближава до средното за страната и през 2020 г. Резултатите от националното външно оценяване по математика след VII клас са 35,2 т. при 36,3 т. в страната. Средният успех на матурата по български език и литература пък достига 4,25 при 4,20 в страната.

Свиването на броя на студентите от предходните години се забавя и през 2019 г. те са 29 на 1000 души при 32 на 1000 души в страната.

Здравеопазване ■■■■

Здравеопазването в област Русе продължава да страда от липса на лекари и през 2019 г. Един местен лекар се грижи средно за 2155 души от населението при 1688 души на лекар в страната. Броят на лекарите специалисти също е сравнително нисък.

През последните години се наблюдава повишаване на броя на леглата в многопрофилните болници, но легловата база остава сравнително ограничена с 478 легла на 100 хил. души от населението при 550 на 100 хил. души в страната през 2019 г. Броят на преминалите за лечение болни през местните многопрофилни болници е сравнително нисък – 205,8 на 1000 души от населението при 253,7 на 1000 души за страната.

Делът на здравноосигурените и коефициентът на детска смъртност в областта остават близки до средните нива в страната.

Ред и сигурност ■■■■

Въпреки че местните наказателни съдии са сравнително натоварени, бързината на правораздаването не страда от това. През 2019 г. един местен съдия разглежда средно по 9,6 дела месечно (при 9,1 дела на съдия в страната), а делът на приключилите в 3-месечен срок дела е 95% (при 90% в страната).

За разлика от правораздаването при реда и сигурността се наблюдава относително ниска престъпност, но и ниска разкриваемост на престъпленията. През 2019 г. регистрираните престъпления срещу личността и собствеността намаляват до 9,7 на 1000 души от населението при 11,1 на 1000 души в страната. Разкриваемостта пък се повишава до 50,8% при 52,1% в страната.

Околна среда ■■■■

Емисиите на въглероден диоксид в атмосферата в областта са двойно по-ниски от средните за страната – 143 т/кв.км при 274,8 т/кв.км в страната за 2018 г.

Обемът на образуваните битови отпадъци е близък до средния за страната, но делът на предадените за третиране и рециклиране отпадъци остава изключително нисък – 17% при 71% в страната.

Делът на населението с достъп до обществена канализация остава сравнително нисък – 69% (при 76% в страната), но цялата мрежа е свързана с пречиствателни станции за отпадъчни води (при 64% в страната) през 2018 г.

Култура ■■■■

Културният живот в област Русе е сравнително интензивен и през 2019 г. Посещенията на местните театри и кина са над средните за страната, докато посещенията на музеите и библиотеките леко изостават.

Регистрираните посещения на кината в областта достигат 746 на 1000 души (при 659 на 1000 души в страната), а на театрите – 540 на 1000 души (при 362 на 1000 души в страната). Посещенията на музеите се повишават с над 40% и достигат 565 на 1000 души (при 770 на 1000 души в страната). Посещенията на библиотеките пък намаляват до 592 на 1000 души (при 683 на 1000 души в страната).

Ключови показатели за област Русе

Индикатори на икономическото развитие	2017	2018	2019	Средно за страната
БВП на човек от населението (лв., текущи цени)	11 152	11 769	n.a.	15 615
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	5416	5416	5702	6013
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	10 243	11 185	n.a.	13 775
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	n.a.	14,1	22,2	22,6
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	65,0	67,7	69,6	70,1
Коефициент на безработица на населението на 15–64 години (%)	5,7	5,2	3,1	4,2
Дял на населението с основно и по-ниско образование на 25–64 години (%)	16,8	12,9	11,4	17,6
Дял на населението с висше образование на 25–64 години (%)	27,7	29,1	30,9	28,0
Произведена продукция (лв./човек)	22 378	23 237	n.a.	25 855
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	1606	1948	n.a.	2750
Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	1685	1964	n.a.	3560
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	73,0	71,9	84,4	75,1
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	20,0	21,8	11,5	41,4
Гъстота на пътната мрежа (км/100 кв.км територия)	18,3	18,3	18,2	17,9
Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление (%)*	62,5	65,0	71,4	70,7

Индикатори на социалното развитие	2017	2018	2019	Средно за страната
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-8,9	-9,7	-10,2	-6,7
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	-0,7	-2,9	-4,1	-0,3
Среден успех от матурите по БЕЛ**	4,05	4,13	4,25	4,20
Среден успех на изпита по математика след VII клас (точки)**	30,8	35,0	35,2	36,3
Брой на преподавателите в основното и в средното образование на 1000 ученици	88	92	96	89
Нетен коефициент на записване на населението в V–VIII клас (%)	86,0	84,9	84,4	86,6
Дял на здравноосигурените лица (%)	87,1	87,0	88,3	88,8
Население на един общопрактикуващ лекар (брой хора)	1917	2115	2155	1688
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	10,1	11,0	9,7	11,1
Натовареност по щат на наказателните съдии (дела/месец)	10,1	10,0	9,6	9,1
Дял на населението с достъп до обществена канализация (%)	68,4	68,7	n.a.	76,2
Образувани битови отпадъци на човек от населението (кг/човек/година)	499	404	n.a.	409
Дял от битовите отпадъци, предадени за третиране и рециклиране (%)	2,5	16,7	n.a.	70,9
Посещения в кината на 1000 души от населението	819	717	746	659
Посещения в театрите на 1000 души от населението	476	457	540	362

* Данните за 2019 г. са включени в изследването 2020 г. Същото важи и за предходните години.

** Данните се отнасят за учебната 2019/20 година, а матурите са проведени през 2020 г. Същото важи и за предходните години.